

Štoreški

ŽELEZAR

Leto XX.

1981

JUNIJ 1981

ŠT. 12

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

Padla je usodna odločitev

Ko so okupatorji po vdoru v našo domovino pričeli z najhujšimi metodami nasilja nad našimi narodi in narodnostmi, smo uvideli, da nam bije zadnja ura našega obstoja. Bili smo obsojeni na iztrebljenje. To je bil čas naše največje preizkušnje, ali v smrt čez lagodno pot hlapčevstva, ukrivljenih hrbtenic in strtega duha ali po drugi poti čez golgotu žrtev in trpljenja v obstanku, v nadaljnje, svobodno življenje. Toda upreti se tujim zavojevcem v času popolne zmede in razkroja je pomenilo upreti

se rabljem na naši domači zemlji in odločiti se za najtežji boj.

Ker smo vedeli, da so naši narodi že večkrat v svoji tisočletni zgodovini stali pred hudimi preizkušnjami, ko so nam bili v vsej dolgi, mračni zgodovini sovražniki na severu, vzhodu in zahodu bolj ali manj vselej isti, smo sledili pozivu partije in Tita, ko je nastopil odločilni dana, 4. julij 1941. S sestanka, ki ga je sklical generalni sekretar komunistične partije Jugoslavije, tovariš Tito v hiši Vladimirja Ribnikarja na Dedinju v Beogradu,

ki so se ga udeležili člani politbiroja CK, je bil odposlan poziv vsem jugoslovanskim narodom, naj začno oborožen boj proti tujim nasilnikom. S tem pozivom je bila jugoslovanskim narodom nakazana pot iz strašnega položaja — pot boja, bitk in skupnih junaških dejanj za rešitev lastnega življenja in domovine. Zato jugoslovanski narodi ob tem pozivu niso oklevali. V strašni preizkušnji so postali enotna in bratska družina, usmerjena k istim smotrom in ciljem. Stoletna razočaranja in ponižanja so jih preobrazila in spametovala, da so postali zrelejši in samozavestnejši. Nič jih ni motilo svetohlinsko modrovanje prejšnjih oblastnikov in tarnanje klečeplaznih modrecev, ki so širili marnje, da se bomo zapisali smrti, če se bomo uprli nasilju z orožjem, saj smo premajhni in preslabotni. Če ni bilo drugega pri roki, so naši uporniki zgrabili za gorjačo in udarili po volkovih v človeški podobi. Okupatorji so se zdrznili, svet je bil prepaden. Sredi Evrope, sredi nacistične trdnjave so se dvignili doslej neuki in nevedni balkanski pastirji ter pričeli krvavi upor, še več, organiziran boj — partizani, gverilsko vojskovanje in potem prave udarne enote, odredi, brigade in končno divizije.

Toda tisti, ki so sprva ostrmeli od začudenja, da si v Jugoslaviji drznejo pričeti z odločnim bojem proti neprimerno močnejšim silam okupatorjev, so se obenem začudili ob tako pogumnih dejanjih. Ves trezen svet se je resnično začudil prebujenju in prerojenju jugoslovanskih narodov; še bolj pa, ko so v svet prodrle vesti, da kljub izdajalskim kvilingom, krvavim represalijam okupatorja, pokolom in požigom, interniranju, izseljevanju, kljub grozodejstvom četnikov, ustašev in beli gardi partizani zmagujejo in se čedalje učinkoviteje spopadajo s sovražniki od Triglava do Gevgelije, od jadranske obale in otokov do vzhodnih meja.

Odločitev na dan 4. julija, ki ga sedaj slavimo kot DAN BORCA, je bila resda usodna, toda odrešujoča. Bila je edina pravilna odločitev v dne, ko so nam že vsi sovražniki pisali smrtno obsodbo. Mnogi so mislili, da smo si s tako odločitvijo nakopali še hitrejši pogin; vendar so se zmotili, borili smo se in to na življenje in smrt, zmagalo pa je življenje. Taka odločitev nam je

danes v ponos, kakor nam je v ponos vsa štiriletna borba. Verovali smo in vedeli, da si samo z borbo lahko zamislimo in ustvarimo lepšo prihodnost. Iz krvi in žrtev je zrasla rdeča roža — svoboda, čas svobodnega ustvarjanja in odločanja.

Vsako leto se ob Dnevu borca znova zamislimo nad časom tiste velike, usodne odločitve. V mislih smo pri številnih žrtvah, pri mrtvih in herojih, prebiramo pesmi pesnikov-borcev, občudujemo slike slikarjev-partizanov, sadove naše trde borbe in moč nekoč tako majhnega in socialno zatrtega človeka, ki je postal upornik z vsem srcem, z vsemi močmi, z vsem razumom, z vsemi zmogljivostmi in si danes svobodno oblikuje svoje življenje in ustvarjanje. Da, z vsem srcem si želimo ustvarjalnega miru.

Zato se bomo z vso odločnostjo in z vsemi močmi uprli slehernemu poskusu vnesti v naše vrste razdor, sejati mržnjo, trgati vezi bratstva in enotnosti naših narodov in narodnosti. Prav dogodki na Kosovu nas opominjajo, da je vedno in povsod potrebna budnost. Postalo je namreč očitno, da so imeli prav vsi, ki so nas opominjali, da v tej pokrajini ne gre vse po smernicah, ki smo si jih zadajali, na kar sta nas opozarjala tudi tovariša Tito in Kardelj. Ob spominu na žrtve, ki so padle za naš lepši danes in posebno še na naše učitelje samoupravnega socializma, na čelu s tovarišema Titom in Kardeljem, se zavedamo, da je naša sveta dolžnost čuvati pridobitve naše narodnoosvobodilne borbe in naše socialistične revolucije, to pa sta predvsem bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti, trdna povezanost v skupnih naporih za naš lepši jutri.

Ko ob 40-letnici usodne odločitve z vso iskrenostjo omenjamo številne žrtve, katerim je še posebej posvečen spomin na borce in seveda dan borcev, praznik nepremaganih, si najiskreneje tkemo pisano preprogo želja, da bi bila naša Jugoslavija enotna, najuspešnejša, najplemenitejša in najpravičnejša domovina vsem, ki so zanjo vse žrtvovali v preteklosti in so pripravljani zanj vse žrtvovati vedno in v vseh, tudi najtežjih pogojih, če bo potrebno. To je tudi naša obljuba vsem žrtvam in našemu velikemu sinu in voditelju, učitelju in heroju, tovarišu Titu.

4. julij - DAN BORCA

- BORCEM IN AKTIVISTOM NOB
- VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČANOM
- MLADINI
- POSLOVNIM PARTNERJEM
- IN SODELAVCEM

ISKRENE ČESTITKE

TEHNIČNO IN ZDRAVSTVENO VARSTVO V LETU 1980

Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela so nosilci vseh pravic, obveznosti in urejanja vseh tistih odnosov, ki nastajajo v združenem delu na vseh ravneh. S tem so delavci tudi nosilci varstva pri delu oziroma vseh pravic in dolžnosti pri uresničevanju ter realizaciji varnih in humanih delovnih pogojev.

Samo dobro organizirano in učinkovito realizirano področje tehničnega in zdravstvenega varstva je eden izmed pogojev za uspeh delovne organizacije in socialna varnost delavcev. Pri doseganju varnih in humanih delovnih pogojev se mnogokrat srečujemo s problemi, ki ne bi smeli vplivati na tiste dejavnike, ki bi takšno pot, ki vodi k uresničevanju varnih delovnih pogojev, zavirali ali pa njihovo rešitev odlagali za poznejši čas. Varnostna tehnika mora biti vgrajena že takrat, ko projektanti, konstruktorji in investitor skupaj s porabnikom določajo tehnologijo. Varno delo ima še vedno prizvok dejavnosti, ki je važna predvsem kot **zaščitna funkcija**, ne pa tudi kot izredno občutljivo **polje ekonomike, izkoriščanje notranjih rezerv, dohodkovnih odnosov, ali kratko rečeno boljšega gospodarjenja v združenem delu.**

Ob sanacijah starih tehnologij ali pri uveljavljanju nove tehnologije in različnih novih oblik organizacije dela bomo morali biti bolj kritični do nekaterih prijemov, ki vnašajo na področje varnega dela in na področju humanizacije dela mora postati naša vsakdanja skrb, zato da se bodo delovni pogoji resnično izboljšali in da bodo delavci s svojimi nalogami dosegali takšne rezultate, ki so potrebni za uspeh celotne delovne organizacije.

Da bo varnost v tehnologiji že vgrajena, morajo biti zainteresirani vsi. Škodljiv vpliv tehnologije se odraža navadno šele po daljšem obdobju, zato je potrebno obravnavati vgrajevanje varnosti kot integralni del naloge uporabljene tehnologije. Nevarnosti, ki pretijo de-

lavcu pri njegovih nalogah in opravilih, nam niso vedno znane. Zato je potrebno takšne vrste problemov osvetliti z vseh strani, da bi lahko v največji možni meri odstranili vse nevarnosti, ki pretijo delavcem pri njihovem delu.

Razvijanje odgovornosti za varno delo se ne sme omejevati samo na spoštovanje predpisov s strani neposrednega proizvajalca, temveč tudi vseh tistih, ki razna dela vodijo, organizirajo ali opravljajo dela in naloge v posameznih strokovnih službah.

V preteklem letu smo v naši delovnih organizaciji poskušali kar največ napraviti tudi na tem področju. Skupaj s TOZD, DS in ostalimi strokovnimi službami smo pričeli z realizacijo uvajanja novih pooblaščenih delavcev za varstvo pri delu v TOZD in v letošnjem letu bo njihovo delo pokazalo utemeljenost takšne vrste organiziranja in dela delavcev, ki se skupaj s področjem za tehnično in zdravstveno varstvo ukvarjamo s problematiko varnih in humanih delovnih razmer.

Podatki o delovnih nezgodah ter nezgodah na poti so priloženi v tabeli. V primerjavi s številom delovnih nesreč z letom 1979 jih je bilo v 1980. letu 21 manj. Število nesreč na poti je ostalo isto kot leto poprej. Pogostost in resnost sta faktorja, ki sta odvisna od števila opravljenih učinkovitih delovnih ur, število nesreč in števila izgubljenih delovnih dni; v tem letu sta ugodnejša. Težje delovne nesreče so bile tudi vzrok, da je ta faktor še sorazmeroma visok, čeprav se je število delovnih nezgod zmanjšalo.

V letu 1980 se je pripetila tudi hujša delovna nezgoda s smrtnim izidom v TOZD transport. Delavec, ki je nakladal gredice v vagon, je delal kot posluževalec žerjava — privezovalac bremen. Brema, ki je bilo nepravilno privezano na žerjav, je zanihalo in ena izmed gredic je zdrsnila v vagon ter poškodovala omenjenega delavca. Poškodbe so bile tako hude, da je pozneje v celjski bolnišnici umrl.

TOZD — OBRAT	Število nezgod pri delu		Izgubljeni dnevi pri delu		Pogostost		Resnost		Število nezgod na poti		Izgubljeni dnevi na eno nezgodo	
	1979	1980	1979	1980	1979	1980	1979	1980	1979	1980	1979	1980
TOZD elektroplavž	15	10	247	220	78,4	51,8	1.290	1.140	1	3	16,5	22,0
TOZD jeklarna	23	28	339	504	74,2	87,9	1.094	1.581	3	3	14,7	18,0
TOZD valjarna I	37	45	747	781	73,1	90,0	1.475	1.561	4	9	20,2	17,4
TOZD valjarna II	27	17	498	464	64,8	36,0	1.195	984	2	—	18,4	27,3
TOZD jeklovlek	5	8	112	127	28,3	41,7	633	662	1	1	22,4	15,9
TOZD livarna I	37	31	830	629	96,0	82,1	2.154	1.665	1	3	22,4	20,3
TOZD livarna II	57	35	1.071	716	101,8	61,8	1.913	1.265	5	2	18,8	20,5
modelna mizarna	1	—	16	—	27,2	—	435	—	—	—	16,0	—
TOZD skupaj	58	35	1.087	716	93,0	58,1	1.743	1.189	5	2	18,7	20,5
TOZD MO — valji	5	7	216	107	25,6	35,9	1.105	549	—	—	43,2	15,3
— litina	7	7	125	147	52,9	55,1	994	1.157	—	2	17,9	21,0
— orodjarna	1	—	4	—	16,0	—	64	—	1	1	4,0	—
TOZD skupaj	13	14	345	254	32,8	36,7	869	666	1	3	26,5	18,1
TOZD TT — lakirnica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— MO	6	4	107	65	41,5	25,6	740	416	1	1	17,8	16,3
— montaža	3	2	27	30	16,1	10,3	145	155	—	1	9,0	15,0
TOZD skupaj	9	6	134	95	22,5	15,1	335	239	1	2	14,9	15,8
TOZD energetika	—	3	—	89	—	23,6	—	700	—	1	—	29,7
merilna služba	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
TOZD skupaj	—	3	—	89	—	14,6	—	434	—	1	—	29,7
Vodstvo in priprava	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mehanična delavnica	12	18	147	285	29,1	42,3	357	670	—	—	12,3	15,8
Elektroobrat	2	4	45	40	10,4	20,5	234	205	—	—	22,5	10,0
Vzdrž. transp. naprav	3	2	117	47	27,0	16,9	1.053	397	1	1	46,5	23,5
TOZD skupaj	17	24	309	372	20,6	28,4	375	440	1	1	18,2	15,5
TOZD transport	5	5	137	54	17,8	18,1	488	195	4	1	27,4	10,8
TOZD kontrola kakovosti	2	1	37	7	7,8	3,9	144	28	—	—	18,5	7,0
TOZD GSKG	9	7	155	379	41,0	32,0	706	1.734	5	—	17,2	54,1
TOZD DPG	4	4	54	101	25,0	25,0	338	632	1	—	13,5	25,3
DS za pripravo proizv.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
DS za ekonom. in organ.	—	1	—	9	—	14,2	—	128	—	—	—	9,1
DS za invest. in razv.	1	1	7	8	7,6	8,1	53	65	—	—	7,0	8,1
DS za komerc. posle	—	2	—	25	—	6,6	—	83	1	1	—	12,5
DS za finance	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
DS za kadre in spl. z.	1	—	26	—	4,4	—	115	—	1	—	26,1	—
DS skupaj	2	4	33	42	2,1	4,2	34	44	2	3	16,5	10,5
DO skupaj	263	242	5.064	4.834	41,5	38,1	799	761	32	32	19,3	20,0

Analiza vzrokov poškodb glede na nastanke prikazuje, da je še vedno v največji meri prisotna subjektivna krivda oziroma nepravilen ali malomaren odnos posameznika do varnega dela. Nepravilno uvajanje novih delavcev, nepravilno in nepravočasno opozarjanje na varen način dela, pomanjkljivi nadzor in slaba organizacija dela pogojujejo takšne vrste delovnih nezgod. Neposredni vodje del bodo tukaj morali napraviti kar največ.

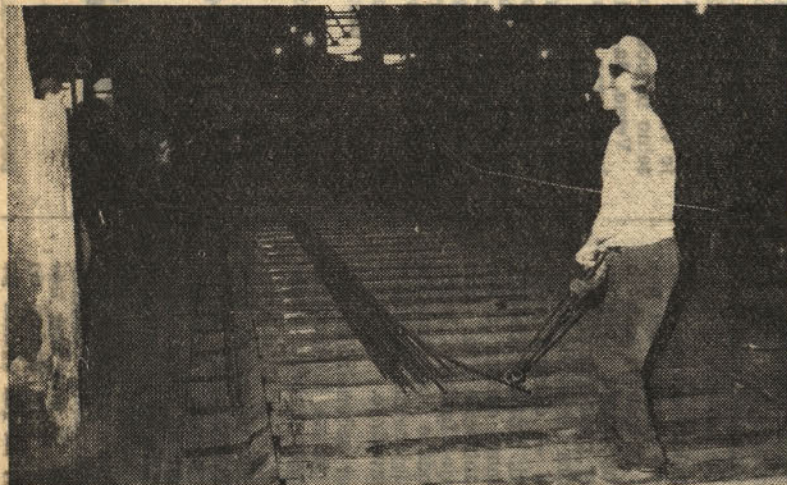
Čeprav je v nekaterih obratih oziroma TOZD že tehnologija delno zastarela, gre v večini primerih za opuščanje varnih delovnih razmer, neuporabo zaščitnih sredstev in varnostnih naprav.

Delovna poškodba glede na obliko nezgod nam pri analizi pokaže največji odstotek udarcev ob nepremičnine, premične ali s premičnimi predmeti, posebej pri transportnih napravah. Materialni povzročitelji tudi tokrat ne kažejo nekih izjem in so razdeljeni na delovne nezgode približno enako.

Zaradi takšnih ugotovitev bo potrebno napraviti naslednje: skupaj s področjem za zdravstveno in tehnično varstvo, pooblaščenim delavcem za varstvo pri delu v TOZD in neposrednim vodjem del bo potrebno vsako delovno nezgodo raziskati in poiskati vzrok zanjo.

Pri analizi takšnih vzrokov bo poleg sanacije obstoječega stanja, kjer se je takšna delovna nesreča pripetila, potrebno tudi ugotoviti vse subjektivne slabosti oziroma odstraniti vse tehnične vzroke za ponovitev takšnih vrst delovnih nezgod.

Skupaj s tehničnimi, vzgojnimi, zdravstvenimi in drugimi ukrepi se bomo morali opredeliti za večjo odgovornost vseh, ki naj bi skrbeli za takšne varne delovne pogoje, ki bi delo v posameznih obratih še bolj humaniziralo in ga napravilo varnega ter zdravega.

Kako dolgo še to težko fizično in nevarno delo v valjarni I.?

Nezgode na poti:

V letu 1980 se je pripetilo isto število nezgod kot leto dni prej, to je 32. Pri analizi in statistični obdelavi teh nezgod gre v večji meri za neupoštevanje prometnih predpisov oziroma slabih voznih in prehodnih potoh v zimskem času. Z akcijami o varnem prometu vseh dejavnikov tudi v OZD bi se to stanje izboljšalo v taki meri, da bi posledice takšnih nezgod na poti bile manjše. Kot poseben problem se tu prikazuje neurejenost prometnih poti, križišč, avtobusnih postajališč in železniških prehodov na območju Železarne Štore.

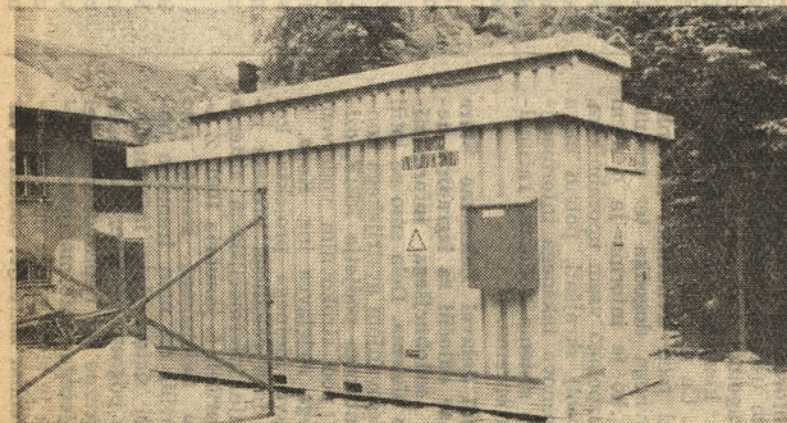
Primerjava pogostosti in resnosti delovnih nezgod med železarnami UJZ za leto 1980:

	Povprečno štev. zaposl.	Pogostost	Resnost
Zenica	19.722	42,2	470
Sisak	11.782	32,7	728
Skopje	10.684	20,4	288
Jesenice	6.482	52,0	874
Smederevo	8.923	27,9	485
Nikšić	5.586	46,8	995
Ravne	5.187	48,0	943
Štore	3.428	38,1	761
Vareš	3.104	62,3	880
Ilijaš	3.014	47,5	1.172

V primerjavi z drugimi železarnami v Jugoslaviji je naša delovna organizacija nekje pod vrhom po rezultatih glede na pogostost in resnost delovnih poškodb, ki je odvisna od števila učinkovitih delovnih ur, števila delovnih nesreč in števila izgubljenih delovnih dni.

Ti rezultati so v letu 1980 boljši kot leto dni prej, stanje pa se je popravilo tudi v primerjavi z onim izpred petih let.

V letu 1980 smo v delovni organizaciji Železarne Štore pričeli s široko akcijo, ki bo realizirana v letošnjem letu, glede ustanavljanja odborov za varstvo pri delu oziroma prestrukturiranja oblik dela komisij za varstvo pri delu v posameznih TOZD. Skupaj s strokovnimi službami, družbenopolitičnimi dejavniki in predstavniki posameznih TOZD bomo na teh odborih reševali problematiko varnega, zdravega ter humanega dela na posameznih področjih.

Sodobno skladiščenje vnetljivih tekočin — varnost zaposlenih

Na področju zdravstvenega varstva smo v letu 1980 v akciji, ki smo jo zasnovali skupaj z Zdravstvenim centrom Celje, TOZD medicina dela in Zdravstveno postajo Štore, poslali na periodični ali namenski zdravstveni pregled čez tisoč naših delavcev. Rezultati teh pregledov bodo osnova za nadaljnje preiskave in ugotavljanje zdravstvenega stanja zaposlenih, posebno v obratih z večjimi ekološkimi in fizičnimi obremenitvami. Tudi na področju ugotavljanja ekoloških parametrov smo v nekaterih obratih prišli do ustreznih meritev, ki so pogoj za sanacijo obstoječega stanja.

Samostojni TOZD zdravstvenega centra, Zdravstvena postaja Štore nam na podlagi samoupravnega sporazuma opravlja vse storitve s področja medicine dela ter sodeluje pri ekoloških meritvah ter meritvah psihofizičnih obremenitev delavcev v nekaterih TOZD. V letu 1980 je bilo to sodelovanje dobro, zato bomo tudi v letošnjem letu to še razširili ter tako pripomogli v največji meri k izboljšanju zdravih in humanih delovnih pogojev.

Železarna Štore je skupaj z Republiškim inšpektoratom za delo in drugimi delovnimi organizacijami SOZD Slovenske železarne sodelovala v razpravah o osnovanju področja za tehnično in zdravstveno varstvo, katerih namen je bil združitev vseh sil za takšno vrsto dejavnosti za zagotavljanje zdravih in varnih delovnih pogojev. S takšnim načinom dela in s takšno vrsto organizacije smo dobili podporo od inšpektorata in drugih institucij.

Pri pregledu realiziranih ukrepov za izboljšanje varnih delovnih pogojev in humanizacije dela, ki so bili predlagani za leto 1980, je bilo opaženo naslednje:

— analiza vzrokov nesreč ni bila opravljena povsod tako, kot smo predlagali;

— pri uvajanju novosprejetih delavcev ter pri uvajanju celotnega uvajalnega postopka nismo napravili vsega;

— pri pregledu delovnih naprav in priprav ni bil organiziran enoten način pregleda;

— pri reševanju problematike beneficirane delovne dobe in problematike invalidnosti se niso vedno vključevali vsi dejavniki za reševanje takšnih vrst problemov.

Področje varstva pri delu

Mirko Gozdnikar

S potovanja v ZSSR

V dneh od 26. do 31. 5. 1981 sem kot član delegacije koordinacijskega odbora sindikata SOZD Slovenskih železarn potoval na uradni obisk v Sovjetsko zvezo. Izmenjava delegacij med delovno organizacijo Rdeči oktober iz Volgograda in Slovenskimi železarnami je že večletna. Naša delegacija je bila že peta, ki je obiskala Sovjetsko zvezo.

Po prihodu prek Kijeva v Moskvo smo imeli drugi dan razgovore na Centralnem komiteju sovjetskih sindikatov črne in barvaste metalurgije. Sprejel nas je predsednik tov. Dimitrovski s svojimi sodelavci. Razgovori so potekali v izredno tovariškem vzdušju. Predstavili so nam njihovo organiziranost in naloge sindikatov po 26. kongresu Komunistične partije Sovjetske zveze. Naloge, ki jih je dobil njihov sindikat, so velike in zahtevne, po drugi strani pa imajo njihovi sindikati na razpolago veliko sredstev in pristojnosti. Največjo skrb posvečajo skrbi za delavca, primerne delovne in bivalne pogoje, socialno varnost, zdravstveno varstvo, itd. Skratka, kot sami pravijo, njihova vloga se prične pri rojstvu in konča ob smrti. Seznanili so nas tudi z gospodarskimi dosežki in težavami, ki jih tarejo. Primanjkuje jim delovne sile za težka fizična dela v metalurgiji, bori se, da bi postopoma osvobodili ženske težkih fizičnih del in izmenskega dela, primanjkuje jim stanovanj, otroških vrtcev, artiklov široke potrošnje in še bi lahko naštevali. Kljub težavam, ki jih ne skrivajo, pa z optimizmom gledajo in načrtujejo prihodnost.

Tudi mi smo jih seznanili z našo organiziranostjo, vlogo in

nalogami sindikata v naši družbi ter gospodarskimi dosežki. Ugotovili smo lahko, da dobro poznajo naš samoupravni sistem in naše dosežke na tem področju. Zanimali so jih rezultati stabilizacije in kako poteka, kako naši delavci delajo in živijo, kako imamo organizirano rekreacijo in kulturno življenje in še bi bilo vprašanj, vendar je bilo časa premalo.

Po razgovorih smo si ogledali nekatere zanimivosti Moskve, obiskali Leninov mavzolej in si ogledali Kremelj. Popoldne smo z avionom odpotovali v Volgograd. Na letališču v Volgogradu so nas pričakali predstavniki delovne organizacije Rdeči oktober in družbenopolitične skupnosti. Naslednji dan smo najprej obiskali muzej in Rdečem oktobru, kjer smo se seznanili z nastankom in zgodovino ter razvojem delovne organizacije Rdeči oktober, ki sedaj zaposluje prek 17.500 delavcev. Po ogledu muzeja nas je sprejel glavni direktor in nas seznanil z njihovimi gospodarskimi dosežki in načrti za naslednje 5-letno obdobje. Ogledali smo si elektro jeklaro z dvema dvesto-tonskima in eno sto-tonsko elektro-obločno pečjo. Vse peči imajo avtomatizirano zalaganje in odpraševalne naprave. Remonte opravljajo specializirane ekipe izven delovne organizacije. Proizvodnja se dnevno spremlja po posameznih izmenah na velikih grafikonih, tako da imajo delavci stalen pregled nad tako imenovanim »socialističnim tekmovanjem«. Delovna disciplina in varno delo je na visokem nivoju. Imajo še šest starih Siemens Martinovih peči

(Nadaljevanje na 6. strani)

Učinkovit informacijski sistem

V današnjih razmerah gospodarjenja so potrebe po točnih in pravočasnih informacijah zelo velike. Pogoji gospodarjenja večine držav so danes podvrženi hitrim in nepredvidljivim spremembam, ki se jim morajo podjetja prilagajati. Naše gospodarstvo pri tem ni nobena izjema, zato se tudi naše delovne organizacije soočajo z zelo spremenljivimi pogoji gospodarjenja ter s potrebo prilagajanja tem spremembam. Nekaterim to uspeva bolj, drugim manj. Mislimo, da ne povemo nič novega, če rečemo, da je eden glavnih temeljev uspešnega poslovanja delovne organizacije učinkovit informacijski sistem. Le-ta mora zagotavljati vsem uporabnikom informacij v DO takšne informacije, ki so:

- točne,
- vsebinsko ustrezne (ustrezno zgoščene) ter
- pravočasne.

Informacijski sistem, ki temelji na klasičnem načinu obdelave podatkov, v današnjih gospodarskih pogojih prav gotovo ne more zagotoviti informacij, ki bi ustrezale vsem zgoraj navedenim zahtevam. Še posebej težko je uporabnikom zagotoviti pravočasne informacije. Točne ter vsebinsko ustrezne informacije lahko zagotovi tudi dobro organiziran klasičen informacijski sistem. Če pa hočemo časovni interval med trenutkom nastanka poslovnega dogodka ter trenutkom, ko je informacija o njem na razpolago vsem uporabnikom, čim bolj skrajšati, potem mora biti osnova takšnega informacijskega sistema sodobna računalniška oprema.

Tudi delavci Železarne Štore smo se odločili za izgradnjo novega sodobnejšega informacijskega sistema. Dela smo se lotili s sodelovanjem avstrijskega konzultantskega podjetja REIF, oziroma pod strokovnim vodstvom njenega sodelavca ing. Kopa. Z izdelavo idejnega projekta, kot prve faze celotnega procesa izgradnje informacijskega sistema smo pričeli 5. januarja 1981. Z analizo dejanskega stanja smo ugotovili, da nam trenutno obstoječi sistem daje informacije, ki so pogosto netočne, vsebinsko neustrezne ter nepravočasne. Del obstoječega informacijskega sistema je sicer vezan na računalnik vendar zbiranje, obdelava ter

posredovanje informacij še vedno poteka na klasičen način. Časovni interval med trenutkom nastanka poslovnega dogodka ter trenutkom, ko je informacija o njem na razpolago, je zelo dolg; običajno 30 dni ali več. Zaradi tega je dinamičnost in elastičnost poslovne politike vseh organizacijskih enot zelo oslABLJENA. Pojavljajo se celo dvojne informacije o istem poslovnem dogodku, ker se podatki, ki bi se naj obdelovali samo računalniško, zbirajo in obdelujejo vzporedno še ročno. Tako prihaja do različnih informacij o istem poslovnem dogodku, kar je seveda nesprejemljivo. Še vedno prevladuje ročno zbiranje in obdelava podatkov. Iz tega izvira veliko napak, ki jih je praktično nemogoče odkriti, saj za njihovo odkrivanje običajno zmanjka časa. V fazi analize dejanskega stanja se je torej še enkrat potrdilo to, kar nam je bilo vsem že dalj časa znano, da je obstoječi informacijski sistem, za poslovni sistem s tako raznoliko proizvodnjo, kot jo ima Železarne Štore, neustrezen.

Pri snovanju idejnega projekta informacijskega sistema naše delovne organizacije se opiramo na nekatere ključne točke, ki nam zagotavljajo učinkovito povezovanje vseh poslovnih funkcij v celovit informacijski sistem. Naj nekatere navedemo:

— Delovno organizacijo moramo obravnavati kot poslovni sistem z opredeljenimi cilji, v katerem se vršijo poslovni procesi. Prav te procese, ki služijo uresničenju omenjenih ciljev, je treba spremljati, proučevati ter ustvarjati ustrezne informacije o njih. Pri tem nam je lahko v veliko pomoč računalnik, vendar le tam, kjer je to smiselno in potrebno.

— Vsak poslovni dogodek je potrebno zajeti samo enkrat, in sicer tam kjer je nastal in takrat, ko je nastal. Tako se izključi možnost nastanka dvojnih informacij o istem poslovnem dogodku.

— Informacijski sistem mora ustrezati dejanskim potrebam oziroma zahtevam delovne organizacije. Z ozirom na to, da se pogoji poslovanja, v katerih deluje poslovni sistem, neprestano spreminjajo, mora biti sistem informiranja tak, da omogoča čim enostavnejše dopolnjevanje in spreminjanje posameznih delov sistema.

— Čeprav so posamezne TOZD v okviru sprejetih samoupravnih sporazumov popolnoma svobodne pri odločanju, pa mora biti sistem informacij, ki prehajajo iz ene v drugo organizacijsko enoto, enoten. Le tako lahko zagotovimo primerljivost podatkov in informacij ter se izognemo nepotrebnim težavam v poslovanju. Osnovni principi delovanja informacijskega sistema morajo biti torej enotni, obenem pa morajo upoštevati specifičnosti poslovnih procesov posameznih TOZD.

Naj še omenimo nekaj stvari v zvezi z računalniško opremo, na kateri bo temeljil novi informacijski sistem. Naša delovna organizacija predvsem zaradi svoje velikosti in zaradi širokega proizvodnega programa potrebuje za učinkovito poslovanje veliko število informacij, ki jih je brez pomoči računalnika skoraj nemogoče obdelati. Računalnik, na katerega se bo informacijski sistem opiral, bo torej imel relativno velike kapacitete. Če hočemo, da se bodo podatki o nastalih poslovnih dogodkih zjemali tam, kjer bodo le-ti nastali in če hočemo, da bodo informacije o njih pravočasne, potem bo v informacijski sistem potrebno vključiti tudi terminalsko mrežo. Prek terminalov se bodo vsi po-

datki o poslovnih dogodkih zjemali in prek njih bodo uporabniki imeli dostop do informacij na računalniku. Kontaktiranje uporabnika informacij z računalnikom bo torej neposredno.

Koncept idejnega projekta, ki je trenutno v zadnji fazi izdelave, obsega vse funkcije, ki se vršijo v naši delovni organizaciji. Pri tem mislimo na poslovne funkcije, torej tiste funkcije, ki so neposredno povezane s proizvodnim procesom (glej shemo spodaj) in neposlovne funkcije, tj. funkcije v zvezi s SLO, samoupravno informativno dejavnostjo in dejavnostjo družbenopolitičnih organizacij. Pri izvajanju vseh naštetih funkcij se vključuje računalniška obdelava, kjer seveda značaj dela to dopušča. Naj vam samo z nekaterimi primeri prikažemo možnosti vključevanja računalnika v novi informacijski sistem:

Kupec pošlje naročilo v komercialno službo, podatki se iz tega naročila zajemajo na računalniku in so v tistem trenutku na razpolago ustreznim pripravam proizvodnje, ki odločajo o tem, ali se bodo potrdila ali ne. V primeru pozitivne odločitve se v prodajnem oddelku prek tiskalnika terminala na osnovi ustrezne instrukcije avtomatsko izpišejo potrdila naročil.

Na računalniku imamo torej poleg naročil že zbrana tudi potrdila naročil, na osnovi katerih priprava proizvodnje planira proizvodnjo in prek plana proizvodnje lansira delovno dokumentacijo (DN — delovni nalogi, mater. čeki, sezname orodij), ki je več ali manj enotna za vso delovno organizacijo in ima dvojno funkcijo: funkcijo lansiranja proizvodnje in funkcijo spremljanja dejanskih podatkov v zvezi s proizvodnjo.

Drugi primer računalniške obdelave, ki bi ga na kratko prikazali, je primer nabave materiala.

V posameznih pripravah proizvodnje ali TOZD se na osnovi ugotovljenih potreb, dejanskih zalog in razmer na tržišču odločajo, kateri material je potreben in v kakšnih količinah ga bodo potrebovali. Svoje zahteve posredujejo nabavnemu oddelku prek terminala. S tem ima nabava v vsakem času dostop do teh zahtevkov, ki jih obdela po

komercialni plati — spremeni količino (zaradi cenejšega prevoza) običajnega dobavitelja, ki je vmemoriran v računalniku in želeni termin dobave. Vse spremenjene podatke vnese prek terminala v računalnik, ki potem upoštevajoč te nove podatke na osnovi ustrezne instrukcije izpiše prek tiskalnika terminala naročilo za dobavitelja. V sistem trenutku ima priprava proizvodnje in TOZD, ki je posredoval zahtevke nabavi, na računalniku informacijo o tem, da je nabava materiala že naročila pri dobavitelju. Dohod materiala se vrši v centralni prevzemni službi za vso DO, kjer se opravi tudi grobi prevzem materiala in se izpiše prek tiskalnika terminala prevzemni nalog skladiščniku za prevzem tega materiala. Tu se vključi tudi vhodna kontrola in na osnovi njenih ugotovitev o kvaliteti in količini materiala se izvrši fini prevzem materiala. V vseh teh trenutkih, ko je material prispel v delovno organizacijo, ko je bil na grobo prevzet in ko je bil opravljen fini prevzem, so informacije na razpolago na računalniku vsem uporabnikom. Podobna vključevanja računalniške obdelave so tudi na drugih področjih poslovanja v delovni organizaciji: na področju kadrov, transporta, kontrole kakovosti, vzdrževanja, proizvodnje itd., skratka povsod tam, kjer je vključevanje računalnika smiselno in potrebno.

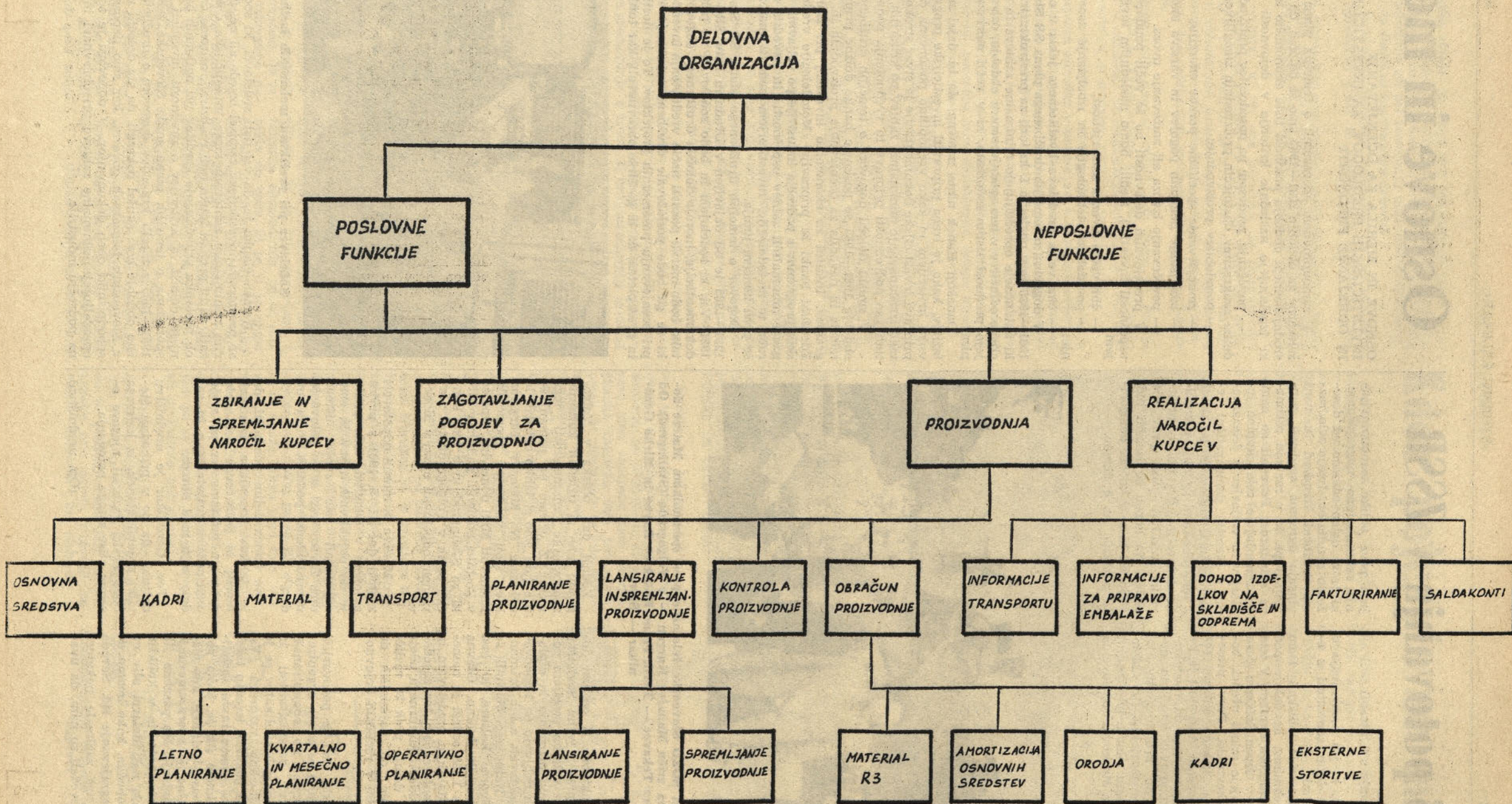
Vemo, da naloga, ki smo se je lotili, prav gotovo ni lahka; prav tako vemo, da sami pri izgradnji informacijskega sistema ne moremo nič storiti. Zato se vam bomo uporabljalnikom informacij zahvaljujemo za dosedanje in vas prosimo za nadaljnje sodelovanje, s katerim bomo lažje dosegli postavljene cilje.

Skupina za pripravo projekta inf. sistema

Dopisujte v

Štorski
ŽELEZAR

FUNKCIJSKA RAZČLENITEV ŽELEZARNE ŠTORE

S potovanja v ZSSR

(Nadaljevanje s 3. strani)

po 50 ton, ki jih nameravajo v naslednjih letih zamenjati z elektro pečmi.

Popoldne smo obiskali Dom mladih tehnikov, ki deluje pod okriljem Rdečega oktobra. V tem domu se v izven šolskem času izpopolnjujejo mladi učenci, bodoči strokovnjaki. Prav presenetljivo je, kakšne odlične rezultate dosegajo. Aktivnost je izredno raznovrstna: od modelarstva, raketarstva, foto-kino dejavnosti, do krojenja, šivanja, slikanja, rezbarjenja itd. Mentorji v Domu mladih tehnikov so v glavnem strokovni sodelavci iz

jajo prve oblike samoupravljanja, stimulatívno nagrajevanje, ki je že delno odvisno od doseženih rezultatov. Imajo zelo razvit družbeni standard in vanj vlagajo ogromna sredstva, zao-stajajo pa še v razvoju osebne-ga standarda. Povedali so nam, da izmenjujejo cele skupine je-klarjev in valjarjev z železarnami v Nemški demokratični re-publiki in Čehoslovaški ter da so s temi oblikami izmenjave izred-no zadovoljni. Pravijo, da proiz-vodni rezultati niso prav nič slabši. Na koncu so izrazili tudi željo, da bi se v bodoče delegaci-je povečale na 5 članov.

Delegacija SOZD Slovenske železarnice pred spomenikom Matere domovine na griču Manajev Kurgan — v Volgogradu (Stalingrad). Od leve: Janez Tekavec — Tovil, Franc Košak — Ravne in Mirko Gozdnikar — Štore.

Rdečega oktobra. S svojimi dosežki so prav v vrhu Sovjetske zveze in z velikim veseljem pokažejo svoja priznanja in diplome, ki jih dobivajo na tekmovanjih in razstavah, a teh priznanj ni malo. Nato smo obiskali še njihov Dvorec kulture, ki ima več namenskih dvoran. Glavna dvorana s 1.500 sedeži je namenjena gledališkim predstavam in raznim konferencam ter zasedanjem. V sklopu kulturnega udeleženstva deluje prek 20 različnih skupin, od najmlajših do najstarejših v različnih dejavnostih.

Po ogledu smo se pogovarjali s predsedniki osnovnih organizacij sindikata. Po obojestranski predstavitvi organiziranosti in glavnih nalogah sindikatov se je razvila živahna razprava. Vsi prisotni so pokazali izreden interes za naš samoupravni socializem. Zanimalo jih je, kako poteka pri nas planiranje, kdo planira, kakšno je sporazumevanje in dogovarjanje. Še posebno jih je zanimalo, kako in v kolikšni meri imajo naši delavci pliv na delitev dohodka, kako imamo urejeno nagrajevanje itd. Seveda so tudi nas zanimala nekatere stvari. Povedali so nam, da uva-

Zadnji dan obiska v Volgogradu smo si ogledali kulturno zgodovinske znamenitosti tega mesta. Z ozirom na pomanjkavanje časa smo si lahko ogledali le nekatere. Na Mamaev Kurganu, kjer stoji veličasten spomenik, imenovan Mati domovina, smo se v kostnici poklonili padlim v bitki za Stalingrad in s tem končali obisk v Volgogradu ter z avionom odpotovali nazaj v Moskvo.

Iz Moskve bi morali odpotovati zjutraj dne 31. 5. 1981 s prvim avionom v Beograd, toda prišlo je do objektivnih težav in smo odpotovali šele zvečer istega dne. Zaradi tega se je potovanje nepredvideno podaljšalo za en dan.

Na koncu želim poudariti, da je takšna izmenjava izkušenj, mnenj in političnega dela zelo dobra in potrebna ter po svoje doprinaša k prijateljstvu in sodelovanju med narodi.

Tov. Gozdnikar je uredništvu obljubil, da bo v prihodnji številki objavil članek, iz katerega bodo bralci razbrali njegove osebne vtise s tega potovanja.

(Op. uredništva)

Osnove in merila

OSNOVE IN MERILA ZA OCENJEVANJE INVESTICIJSKIH PREDLOGOV, ZA INVESTICIJSKE ODLOČITVE IN ODREJANJE PREDNOSTI

V samoupravnem sporazumu o temeljih plana SOZD Slovenske železarnice za obdobje 1981—1985 smo se odločili, da bodo imele v tem srednjeročnem obdobju prednost tiste ekonomsko uspešne investicije, ki izpolnjujejo naslednje kriterije v dejavnosti črne metalurgije:

- povečanje, predvsem pa posodobitev proizvodnje jekla in s tem delna zaokrožitev obstoječih proizvodnih zmogljivosti;
- posodobitev proizvodnje;
- zmanjševanje specifične porabe energije;
- izboljšanje delovnih pogojev in varstva okolja;
- povečevanje izvoza ali zniževanje uvoza.

V predelovalni dejavnosti bo še večji poudarek dan ekonomski uspešnosti investicij, sledili bomo naslednjim investicijskim kriterijem:

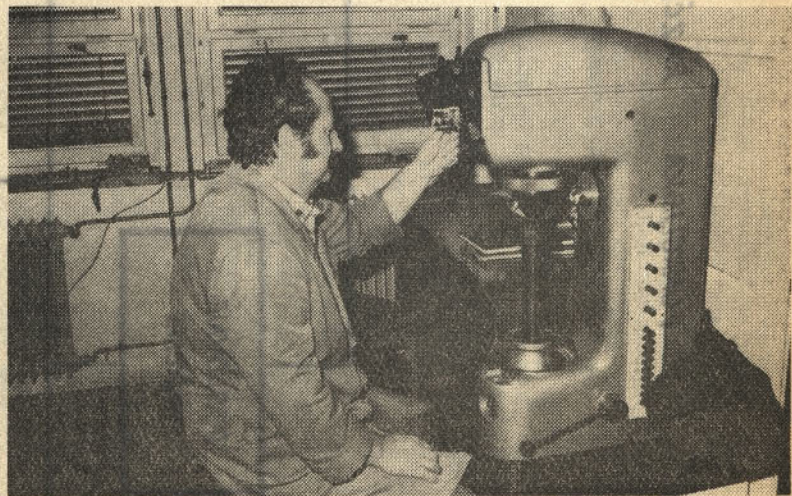
- čim večja izvozna usmerjenost;
- posodobitev tehnologije in izboljšanje asortimenta proizvodnje;
- čim večja predelava kvalitetnega jekla v okviru SZ.

V dogovoru o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 se v poglavju I. kriterij za prestrukturiranje gospodarstva, ki natančneje opredeljujejo minimalne zahteve in merila za investicijske odločitve v tem srednjeročnem obdobju, oziroma merila, ki dajejo prednost tistim naložbam, ki v večji meri zadovoljujejo predpise.

Današnji članek nima namena, da bi dajal navodila in obrazložitve, kako je treba pripraviti investicijske programe, da ustrezajo vsem kriterijem in kako vrednotimo posamezna določila. Strokovna priprava investicijske dokumentacije je stvar strokovnih služb in prav tako izračunavanje minimalnih zahtev po kriterijih, te morajo poznati tudi vse podrobnosti priprave in vrednotenja podatkov.

V smislu določil dogovora o temeljih družbenega plana SRS za obdobje 1981—1985 so poslovne banke dolžne pripraviti podrobnejša merila in navodila za ocenjevanje proizvodnih in investicijskih programov. Inštitut za ekonomiko investicij pri Ljubljanski banki — Združeni banki že pripravlja »Metodologijo vrednotenja investicijskih programov s področja industrije po veljavnih kriterijih za doseganje minimalnih zahtev uspešnosti« in navodila za praktično uporabo te metodologije. Investitorjem bodo ti materiali na razpolago še pred koncem junija.

Dogovor o temeljih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 je bil objavljen v Uradnem listu SRS št. 1 z dne 13. 1. 1981. Vsi, ki sodelujejo in bodo sodelovali na pripravi investicijske dokumentacije, morajo določila družbenega dogovora poznati in prav tako bodo morali poznati način vrednotenja investicijskih programov, ki se ga bodo posluževale družbene institucije in poslovne banke pri ocenjevanju posameznih projektov. To je dosti obsežen material in prezapleten, da bi ga širše obravnavali, kar tudi ni potrebno.

Sodelavec pri preizkusu mehanskih lastnosti jekla

Namen članka je, da vsi tisti sodelavci, ki soodločajo o tem, ali se posamezna investicijska zamisel izvede ali ne, dobe pregled, katerim minimalnim zahtevam mora investicijska dokumentacija ustrezati, da bi projekt lahko tudi realizirali, oziroma da bo imel prednost ob postopku pridobivanja kreditov pri poslovnih bankah. Z vzporednim določil in kriterijem o prednosti investicij iz samoupravnega sporazuma o temeljih plana sozda Slovenske železarnice za obdobje 1981—1985 z merili kriterijev dogovora o družbenem planu SRS za isto obdobje bom skušal pokazati, da sta določila usklajeni in za nas v Slovenskih železarnah obvezni, ker smo neposredno ali posredno sopodpisniki obeh dokumentov. V dogovoru je sedem kriterijev, ki opredeljujejo minimalne zahteve pri obravnavi investicijskih naložb na področju industrije.

1. **Kriterij dohodka** odreja, da mora biti dohodek, ki ga investicija prinaša na enega zaposlenega delavca, najmanj 400.000 dinarjev. Najmanj tolikšen dohodek mora biti dosežen, ko bo investicija dajala načrtovano novo proizvodnjo ali pri povečanju obstoječe proizvodnje, iz deleža povečanja, na dodatno zaposlenega delavca.

Istočasno mora investicija ustrezati zahtevku, da je razmerje višine dohodka na porabljeni dinar za nameravano investicijo najmanj 0,30.

Kriterij dohodka utemeljuje ekonomsko uspešnost naložbe. Predpogoj, da ta prvi kriterij sploh upoštevamo je, ali je investitor sploh sposoben, da zagotovi potrebna sredstva za realizacijo investicije in za odplačila.

Razmerje med sredstvi, ki jih ima investitor za reprodukcijo, nasproti predračunu potrebnih sredstev za investicijo mora biti večje ali najmanj enako 14,5. Če investitor ne more sam zagotoviti takšne akumulacije, se prvi dohodkovni kriterij sploh ne more upoštevati pri ocenjevanju investicije. Razumljivo, če je premalo lastnih sredstev, morajo biti drugi dejavniki toliko močnejši, da se lahko dokaže upravičenost naložbe.

V Slovenskih železarnah smo se odločili, da bomo ob enakih pogojih dali prednost tistim investitorjem, ki iz lastnih sredstev zagotavljajo najmanj 10% celotnega investicijskega zneska, oziroma najmanj 25% lastnih sredstev in sredstev zunanjih sovlagateljev.

Prednost dajemo tudi delovni organizaciji, ki uspešno posluje, kar se kaže v ustvarjanju dohodka v primerjavi z vloženim delom in sredstvi, v ustreznosti razporejanja čistega dohodka in v likvidnosti tekočega in predvidenega poslovanja. Ne bomo podprli takih investicij, ki presegajo finančne, kadrovske, materialne in druge sposobnosti investitorja. S tem, da smo opredelili naložbe v jeklarne za prednostne, bomo imeli za vrednotenje dohodkovnega kriterija ravno pri dokazovanju reproductivne sposobnosti večkrat težave, ker je znano, da so naložbe na področju črne metalurgije drage, medtem ko bo višino dohodka na zaposlenega zelo lahko dokazovati.

2. **Drugi kriterij je izvozna usmeritev.** Dogovor odmerja predelovalni kovinski in elektro industriji najmanj 40% deleža deviznega prihodka za celotnem prihodu. Za črno metalurgijo velja, da mora biti delež proizvodnje defecitarnih surovin v celotnem prihodu 40%. V tolmačenju o uporabi kriterijev so v dogovoru o temeljnih družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981—1985 posebej navedene vse surovine in proizvodi, katere lahko upoštevamo kot deficitarne. Teh skupin je 26 in med njimi tudi pretežni del proizvodov črne metalurgije.

Obe navedeni določili sta pogojeni. Na področju predelave mora biti osnovno dokazana pozitivna devizna bilanca, kar je izločilno določilo za ocenjevanje izvozne usmeritve. Enako velja za črno metalurgijo, da devizni odliv ne sme biti večji od polovice celotnega prihodka, da bi lahko upoštevali ta kriterij izvoza. V 38. členu samoupravnega sporazuma o temeljnih razvoja SZ med drugim piše: Izvažali bomo predvsem plemenite, predelane, dražje izdelke, da bomo ob isti vrednosti izvoza izvozili čim manjše količine. Ob taki usmeritvi bomo z vrednostjo neposrednega izvoza pokrili 80% potreb po uvozu reproductivnega materiala. Naloga je zahtevna in zato smo v notranji obravnavi investicijskih programov celo zaostri izvojni kriterij za zahtevo, da morajo projekti s področja predelave zagotavljati vsaj 50% nove proizvodnje v izvoz. V črni metalurgiji je delež uvoza pogosto visok, posebno če potrebam reproductivnih prištejemo še vrednost uvoza opreme. (Nadaljevanje v naslednji številki)

Na plavžu pred 26. leti

Znano je, da je bil naš plavž prvi na Balkanu. Zgradila ga je inozemska firma Demag-Siemens in ko je 1954. leta pričel poizkuseno obratovati, nam je bil tuj in nihče ni znal delati na njem. Vsi smo bili neuki na vseh delovnih mestih. Čeravno si je takratni obratovodja dipl. ing. Milko Starc sam izbral najboljše delavce za plavž iz drugih obratov in pri vsakem izbrancu je še posebej preveril delovne izkušnje, preden si ga je zapisal, se je kljub temu pokazalo, da je bilo znanje ekipe takorekoč na ničli.

Ko je namreč priteklo prvo železo iz peči, je ekipa izgubila glavo in nihče ni vedel, kaj mu je storiti, kot se je zadelala v žlebovih tekoča žlindra in pričela bruhati prek žlebov ter se razlivali po podestu in livni hali. Vsi smo se razbežali na vse strani in od daleč kričali drug na drugega, naj vendar kdo kaj ukrene. Blizu se ni nihče upal priti, ker je bilo ob peči silno

vroče, da nam je zapiralo sapo, če smo se ji preveč približali.

Takrat nam je bilo zares vroče in precej časa smo rabili, da smo se zopet zbrali in se ojunčili, potem pa smo začeli delati kot nori in z inž. Starcem na čelu smo pričeli spravljati naprej tekočo maso z železnimi drogovi. Toda bolj ko smo drezali vanjo, bolj se je širila in bruhala čez žlebove ter se razlivala po livni hali. Grozila je nevarnost, da bo žlindra, ki je bila pomešana z železom, eksplodirala, če bi pri tekla do vode, ki se ji je naglo bližala in ob eksploziji bi lahko dobili opekline, ali celo kaj hujšega. Zaradi nevarnosti, ki nam je čedalje bolj pretila, je bilo potrebno čimprej preprečiti in ograditi žlindro, da ne bi prišla v dotik z vodo; to nam je po hudem naporu naposled uspelo.

Vendar je pri tem nevarnem in vročem delu nekaterim delovnim tovarišem zgorela obleka in čevlji. Goreli smo pravzaprav (Nadaljevanje na 8. strani)

Kdor poje, zlo ne misli

To je star rek, ki pa še vedno velja. Ni torej slučajno, da ga je v svojem pozdravnem govoru na 14. mladinskem pevskem festivalu v Celju uporabil tudi tovariš Šetinc. Prav v Celju kot v vsej Sloveniji ima petje stoletno tradicijo. Mednarodni pevski festival prirejajo od leta 1946 naprej,

spominki. Naslednji dan so imeli v ošli zahvalni koncert.

Mednarodno priznani deški zbor iz Ščecina se je odrezal tudi v Celju na festivalu, saj je v hudi konkurenci med mnogimi državami Evrope zasedel častno tretje mesto. Tudi Štorovčani smo se potrudili, da so lahko

Zbor »SLAVČKI« iz Ščecina — Poljska na pevskem festivalu v Celju

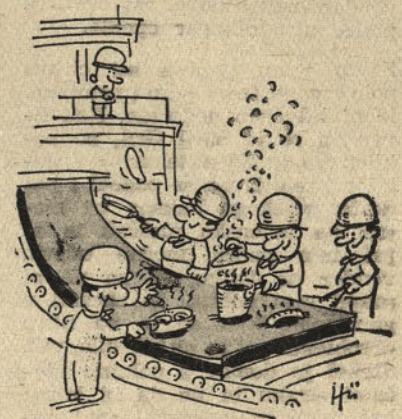
lepa pesem tu združuje ljudi skoraj vseh narodov Evrope, hkrati pa pomeni srečanje dveh kultur, vzhodne in zahodne. Skupno je bilo 66 mladinskih pevskih zborov, od tega 27 slovenskih. Prišli so in zapeli mladi iz Nemčije, Bolgarije, Finske, Avstrije, Sovjetske zveze, Madžarske, Anglije, Poljske ter drugih držav.

Namen je bil predvsem opisati sprejem in nastop pevskega zbora iz Ščecina (originalno Szczecin na Poljskem, ki ga je prvi dan oziroma noč gostila štorska osnovna šola ter starši otrok, ki obiskujejo to šolo. Poljski otroci s svojima dvema pedagoginjama in spremstvom so bili pri nas (vsaj v Štorah je bilo tako, verjetno pa tudi kasneje v Celju) tiste zadnje dni maja deležni vse pozornosti. Bil je pravi živžav pred osnovno šolo ob pol peti uri popoldne, ko naj bi prišli mladi pevci. Pa jih ni bilo ob napovedani uri in tudi ob sedmih zvečer še ne, ko smo se spet zbrali po nasvetu ravnatelja Novaka, ki je medtem telefonično povpraševal, kje naj bi se mladi gostje zadržali. Zapletlo se je na Češkem in Madžarskem, kjer so potovali in končno prečkali našo mejo pri Murski Soboti. V Štore so se pripeljali z dvema avtobusoma ob 20.30 zvečer, vse dotlej pa so jih otroci in starši čakali pred šolo. Vsi smo bili začudeni, verjetno tudi sama uprava šole, s kakšno strpnostjo so čakali starši in otroci dolge štiri ure; nekateri so prišli celo iz oddolnih zaselkov, potem pa se napotili z mladimi gosti iz Poljske peš domov.

Nekateri starši so bili voljni sprejeti po štiri otroke, a jih ni bilo dovolj za vse, saj se je zdelo, da je gostitelj več kot gostov. Otroke smo potem pogostili na naših domovih in obdarili s

mali bratje Poljaki odšli iz naše dežele s prijetnimi, morda nepozabnimi vtisi. Pa še kdaj navidenje!

Jok

Kako si Janez zamišlja pripravo malice na konti napravi

Samopostrežno prhanje ob konti napravi

Na plavžu pred 26. leti

(Nadaljevanje s 7. strani)

vsi, od ing. Starca naprej, ki je tudi pomagal reševati nastalo situacijo. Živo se še spominjam, da sta šla Rajko in Ivan bosa domov na Lipo, saj sta od doma pritekla pomagat svojim sotovaršem, ker nista bila v službi in sta imela prosti dan. »Pa kaj zato, če so nama zgoreli čevlji,« sta rekla, »saj je plavž najin!« Na plavž so bili prav vsi ponosni tedaj in nihče ni gledal na svoj prosti čas ali na svoje omejeno delo, ampak smo vsi delali za enega in eden za vse, če je bilo to pač potrebno.

Takšno složno delo pa je bilo seveda potrebno še predvsem prve dni obratovanja, ko smo bili več ali manj vsi še neuki pri delu. Le z združenimi močmi smo uspeli ugnati nepredvidene zapetljaje, podobne tistemu, ki se nam je pripetil ob prvem preobodu in izteku železa iz peči, ko smo takorekoč plavali po železu, preden smo ga pretočili v ponovco. To pa še ni bilo vse, saj smo morali železo zliti še v kokile. Pri tem se je zopet močno zataknilo, kajti čim se je železo vtilo v kokilo, se je pričelo iskriti in nešteto iskric je zaplesalo po zraku, a livarji so se znašli v snopu žara. Ker pa so bili prvič v življenju pri takšnem delu, so se prestrašili, ker so mislili, da bodo zgoreli; razbežali so se ter si iskali zavetja po livni hali. Kričali so, da nočejo zgoreti in na vso moč so si iztepali iskrece zvezdice, kot bi se otepali pikajoče ose. Povzročali so zmedo, vendar brez osnove, saj svetleče pikice niso nikogar opekle.

Kljub temu panika ali cirkus poln smeha, če ga tako imenujem, le ni bil čisto nedolžen. Nek livar, ki se je pisal Gril, po poklicu pa je bil natak, je izgubil pri tem živce, se pognal s podesta, visokega kakšne tri metre, na betonsko ploščad in se pri tem padcu močno udaril, vendar ne toliko, da se ne bi mogel sam pobrati in zbežati v garderobo, kjer se je na hitro preoblekel in že ga ni bilo več. Stekel je domov s polnimi hlačami strahu in ne da bi komu kaj rekel oz. opravičil svoj odhod domov. Ko je drugi dan prišel zopet na delo, se je opravičeval, da je pobegnul domov zato, ker se je ustrašil ing. Starca, ki je glasno kričal nad pobeglimi livarji, naj se vrnejo k svojemu delu in odlijejo železo iz ponovce.

»Železo bo zamrznilo v ponovci,« je kričal skoraj obupani ing. Starc nad preplašenimi novinci, ki so se počasi vračali nazaj k svojemu delu s povešenimi glavami, kajti bilo jih je sram zaradi panike.

Ing. Starc je res malo preostro nastopil takrat, ko so mu zbežali livarji od ulivanja, vendar druge izbire ni imel, če je hotel rešiti zamrznitev železa v ponovci, kar bi povzročilo dodatno delo in velike stroške na podzidavi ponovce. Tega pa ing. Starc kot skromno vzgojen človek ne bi mogel mirno prenesti in zato se je tudi tako hudoval. Prav njegova je bila zasluga, da se je prva šarža sploh odlila in potem še druga, kot je narekovalo začrtano delo, in da so se ljudje hitro privajali na način dela na novem elektro-plavžu. Ing. Starc je bil tista gonilna sila, ki je noč in dan bedel nad svojimi plavžarji ter jih učil topljenja rud in drugih zahtevnih tehnoloških del. Imel je sestankom za sestankom, na katerih so kritično ocenjevali svoje delo in se zavzemali še za boljše.

Tudi sam je delal fizično in ni bilo dela na plavžu, da ga ne bi opravil; nobeno delo mu ni bilo pretežko ali bi se mu gabilo prijeti zanj. Takšen je bil torej tedaj »naš Starc«, kot so mu pravili plavžarji in radi smo ga imeli.

Tako prekomerno angažiranje (saj se je takorekoč oženil s plavžem, kot so govorili ljudje tedaj) pa mu je jemalo moči in ga izčrpavalo. Moral bi več počivati in si prilagoditi življenje skladneje ter prepustiti vodenje plavža drugim ljudem, recimo mojstrom-novincem, ki pa še niso bili v svojem delu čisto doma in se jim je še zatikalo tu in tam.

Toda inž. Starc ne bi bil več Starc, če bi zanemaril plavž takrat, ko mu je bil kot izjemem strokovnjak najbolj potreben. Odločil se je, da ga bo vodil sam vse dotlej, dokler ne bo stekel normalno in dokler ne bo vsak delavec na svojem mestu sam svoj mojster; šele ko bo to dosegel, bo mirno zaspal doma, prej pa ne. Do takrat bo ostajal v obratu, kot se je zatrdno odločil in sklenil je, da se bo odpočil, ko bo do konca utrujen, na divanu, ki so ga pripeljali iz skladišča poleg drugega pisarniškega inventarja in ga namestili v predsobo obratne pisarne. V glavnem je bila to le zamisel, dočim se je ing. Starc le malo »naslanjal« na divan, ali celo prav nič, čeravno je bil večkrat na smrt utrujen in je le s težavo vlačil noge za seboj, ni počival, ker bi bilo to verjetno preveč sramotno zanj, kot samozavestnega in predanega plavžarja, ki je bil tedaj to z dušom in telesom.

Janez Tajnikar

Vsak dan Godec, zakaj pri Godcu

Velikokrat v življenju se vprašujemo, kako je nastalo to ali ono ime kraja, zakaj se ta kraj tako imenuje in tako naprej. Gre tudi za ime Godec, na avtobusni postaji Godec in Godčev most. Vem, da je že marsikdo pomislil, zakaj se reče pri Godcu. Zato bom opisal ta kraj, da bo vsem znan, saj se vsak dan izgovarja beseda Godec.

Stari bomo pomrli, mlajši pa naj še mlajšim povedo, kako je nastalo ime Godec.

Če v Žalcu zavijete na desno, pridete v Galicijo. Nad Galicijo na hribu je kraj Zavrh. Tukaj je živel mlad fant z imenom Superger Zepl. Še sedaj živijo njegovi sorodniki pod imenom Superger na Zavrhu nad Galicijo. Ta mlad fant je pred prvo svetovno vojno pobegnul v Ameriko. Po vojni leta 1932 se je vrnil domov z veliko denarja. Bil je mož, ki ni bil preveč za delo. Vedno je mislil, kako bi svoj denar boljše pomnožil. Začel je v redu, samo ni dobro končal. Iz Zavrha se je preselil v Vrbeno k svoji sestri Neži Gajšek. Vse kraje od Sentjurja do Celja si je ogledal, kje bi postavil trgovino. Vsepovsod do Celja so že bile trgovine. Zamislil si je tole: tukaj pri križu, tako se je tedaj reklo, bom prestregel vse ljudi, da bodo hodili kupovat v mojo trgovino. Tukaj je kraj, kamor vodijo vse poti na glavno cesto: iz Lipe, Sv. Ane in vsa naselja ob cesti ter Voglajni. In tako se je zgodilo.

Postavil je trgovino oziroma stavbo za trgovino. Na tem mestu je sedaj parkirni prostor za osebna vozila. Tedaj pa je bilo samo močvirje oziroma širok jarek. Stavba je že stala, ni pa bila še gotova, ko se je Superger smrtno ponesrečil. Neko nedeljo popoldne je šel na senik spat v sveže seno.

Med spanjem se je obračal in padel tri metre globoko na obok (velb) nad hlevom. Ostal je še toliko časa pri življenju, da je v celjski bolnišnici sklenil kupčijo s tov. Godcem iz Teharij, s katerim sta se že prej nekako poznala.

Tovariš Godec je to stavbo dokončal v lepo trgovino. Bil je izredno iznajdljiv trgovec. Storovskim trgovcem to ni bilo po volji. Vse je prodajal za nekaj par cenije kot drugi trgovci. Tako si je pridobil veliko strank in jih podkupoval tako, da je ženskam dajal kavo, sladkor, rute, moškim žganje, otrokom pa obvezno ob vsakem nakupu pest bonbonov. Kmalu je postal daleč poznan. Zgodilo se je, da je bil operiran na roki. Operacija ni uspela in so mu odrezali roko. Nevoščljivci so dejali, da je preveč skopuški, zato se mu je posušila roka. Da bi ljudi še bolj navezal na svojo trgovino, je na občini v Teharjah priboril, da so postavili nov most čez Voglajno, pri čemer je sam zelo veliko prispeval. Zato so mostu dali ime Godčev most. Maja 1945 ob koncu vojne so na železnici stale vojaške kompozicije tovornih vakov s hrano in strelivom. Ustaši so zažgali vagono; nastala je velika eksplozija, ki je uničila trgovino do tal in še več hiš ob cesti proti Teharjam in Sv. Ani.

V spomin na ta dogodek je pod pokopališčem v Teharjah še vidna gomila, kjer je pokopanih čez 30 ustašev. Tako je bilo in ime Godec bo ostalo, ko nas več ne bo.

Za dober nasvet še tole: bi se danes kdo malo potrudil ali zamislil, kot na primer naša gostinska enota ali kdo drugi, in bi pri Godcu postavil trgovinico ali bufet? Dalje razmislite sami.

Martin s transporta

Solidarnost v tednu RK

Na svetu je še mnogo lačnih in revnih ljudi, za katere RK vsako leto zbira denar. Tudi pionirji in mladinci naše šole smo sklenili, da bomo sodelovali v zbiralni akciji.

Zbiranje denarja je potekalo pod geslom »Dinar v kanglico za vse od nas« in je trajalo od 4. do 11. maja. Kanglica je potovala po razredih.

Ko je prvi dan prišla kanglica v naš razred, ni nihče nič prinesel. Začeli smo iskati po žepih in torbah, mnogo jih je dalo tudi kakšen dinar, namenjen za avtobus in sladkarije. Tako smo zbrali 60 dinarjev. Nato smo se zmenili, da naslednji dan prinese vsak vsaj 10 dinarjev. Nekateri so prinesli tudi več in tako smo zbrali 250 dinarjev. Iz dneva v dan smo se trudili, da bi zbrali čim več denarja, a vseeno nam ga ni uspelo zbrati toliko kot nižjim razredom. Največji uspeh je bil, ko so v enem dnevu zbrali kar 400 dinarjev. Predzadnji dan zbiranja denarja nas je predsednica razreda opozorila, naj vsaj zadnji dan prinesemo več kot prejšnje dni. Izpraznili smo domače hranilnike, obrnili vse do zadnjega žepa, dali celo pare. Tudi revnejši učenci so se izkazali. Nekateri so prinesli ce-

lo več kot otroci premožnejših staršev.

S to akcijo smo dokazali, da imamo odprto srce za pomoč. Z manjšimi odpovedmi smo skupno zbrali 900 dinarjev. To je iskren prispevek za vse tiste, ki živijo v bedi in pomanjkanju.

Podgorelec Larisa, 5. a

Sprejem v RK

Osmega maja — na mednarodni dan Rdečega križa — so bili na naši šoli slovesno sprejeti v organizacijo mladih članov Rdečega križa vsi učenci prvih razredov.

Starejši smo za njih pripravili zanimiv kulturni program. Z lic prvošolčkov je sijala sreča, hkrati pa so obljubili, da bodo zvesti člani te humane organizacije.

Prireditve v novi telovadnici naše šole so se udeležili predstavniki mladinske organizacije in krajevne skupnosti Štore ter učitelji.

Z izkaznico, slikanico in značko v rokah so prvošolci zapustili telovadnico in že v tednu dokazali, da so zavedni člani Rdečega križa.

Nataša Plankar,

ŠTORSKI ŽELEZAR — Glasilo OZD Slovenske železarne ŽELEZARNA ŠTORA — Izhaja dvakrat mesečno — Uredniški odbor: Građinski Frido, Tomažin Anica, Knez Peter, dipl. ing., Kavka Franc, Renčelj Vlado, Kocman Vojko, Zelič Franc, ing. Verbič Stane — odgovorni in glavni urednik: Kavka Franc, pomočnik urednika: Uršič Rudi. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (št. 421-1/72 z dne 20. 2. 1974) — Tisk: AERO Celje — TOZD grafika — Rokopisov ne vračamo.